

การสร้างตัวตนในพื้นที่สาธารณะของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ

The Construction of Self-Identity of the LGBTIQ Groups in the Public Space

ชุนิภา เป็ดโลกนิมิต
Chunipha Poedloknimit
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Faculty of social science Mahachulalongkornrajavidyalaya University
chunipha@hotmail.com

Received: April 8, 2020

Revised: August 23, 2020

Accepted: August 25, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การสร้างตัวตนผ่านพื้นที่สาธารณะของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยมองผ่านแนวคิดของปีแอร์ บูดีเยอร์ โดยผู้เขียนใช้วิธีวิทยาการศึกษาจากเอกสารงานวิจัย บทความวิชาการ เพื่อสะท้อนให้เห็นพัฒนาการการสร้างตัวตนผ่านพื้นที่สาธารณะของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยวิเคราะห์เนื้อหาแบบบรรยายผ่านกรอบแนวคิดเรื่องสนาม (Field) ผลการศึกษาพบว่า การสร้างตัวตนผ่านพื้นที่สาธารณะของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ประกอบไปด้วยทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสัญลักษณ์ และทุนทางสังคม การสร้างตัวตนของปัจเจกบุคคลแตกต่างกัน เพราะทุนเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดตำแหน่งแห่งที่และตัวตนในสนามและพื้นที่ทางสังคมที่แตกต่างกัน ส่งผลให้เกิดการแปลงทุนและไม่หยุดนิ่งของทุนในแต่ละรูปแบบนั้นหมายถึง การที่ปัจเจกบุคคลมีปริมาณของทุนที่แตกต่างกันนั่นเอง

คำสำคัญ: การสร้างตัวตน พื้นที่สาธารณะ ผู้มีความหลากหลายทางเพศ

Abstract

The purpose of this article into order analyze the self-identity through public space of gender diversity using the concepts of Pierre Bourdieu. This paper using Educational Methodology from research paper, academic articles to reflect the development of the construction of self-identity of the LGBTIQ Groups in the public space. Analyzing by content analysis through field conceptual framework. The result was found that, The Construction of Self-Identity of the LGBTIQ Groups in the Public Space consist of Economic Capital, Cultural Capital, Symbolic Capital, and Social Capital. The Construction of Self-Identity individual is different, because of Capital is an important factor to determine the position,

resulting in capital conversion and non-stop of capital in each form and have different amounts of capital.

Keywords: The Construction of Self-identity, Public space, Gender diversity

บทนำ

สังคมไทยเป็นสังคมที่ประกอบไปด้วยผู้คนแตกต่างหลากหลายที่มา ทั้งเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม แต่ในบริบททางสังคมที่มีความหลากหลายนั้นมีบุคคลอีกกลุ่มที่ถูกจัดให้เป็นชายขอบของสังคมนั่นก็คือ “ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ” หรือ LGBTQ ซึ่งในการนิยามภาษาของ อันโตนิโอ กรัมซี เรียกว่า “ผู้มีสถานะรอง” ซึ่งเป็นกลุ่มชนชั้นล่าง กลุ่มผู้ที่ถูกกดขี่ในสภาพการณ์หรือสภาพโครงสร้างทางสังคมที่ไม่เท่าเทียม ในอดีตที่ผ่านมาได้มีนักวิชาการ นักขับเคลื่อนเพื่อสิทธิภาคประชาสังคมพยายามที่จะใช้คำเรียกสรรพนามของบุคคลที่มีเพศสภาพไม่คล้อยกับเพศกำเนิด เพื่อลดการตีตราสร้างอคติ เพราะในสังคมไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เป็ “เพศนอกขนบ” หมายถึง ผู้ที่มีเพศสภาพที่ผิดแปลกไปจากกล่องแห่งเพศที่สังคมกำหนดขึ้นคือ เพศหญิง และเพศชาย จะกลายเป็นบุคคลที่ถูกมองข้ามและไม่นับรวมให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย (วัชรวิทย์ ชื่อสัตย์, 2558)

จากการรับรู้ของสังคมต่อเพศที่ 3 ในอดีต พบว่า สังคมไทยได้นิยามความหมายแบบเหมารวมผู้ที่มีเพศสภาพไม่ตรงกับเพศกำเนิดว่า “กะเทย” ซึ่งเป็นผลมาจากการรับเอาแนวคิดเรื่องเพศของตะวันตกเข้ามาบวกกับการปรากฏตัวผ่านพื้นที่สาธารณะ ซึ่งคำว่า “กะเทย” ในอดีตนั้นหมายถึง บุคคลที่เกิดมาพร้อมกับอวัยวะสองแบบหรือมีอวัยวะเพศไม่ชัดเจนเป็นเพศใดเพศหนึ่ง ขณะที่ในปัจจุบันหมายถึง บุคคลที่เกิดมาพร้อมกับอวัยวะเพศชาย แต่มีจิตใจ มีอารมณ์ความรู้สึกเป็นผู้หญิง หรือมีความปรารถนาที่จะเป็นเพศหญิง (สุไลพร ชลวิไล และ อโนพร เครือแดง, 2562) ดังนั้นผู้ที่เป็ “กะเทย” จึงมักประสบปัญหาจากการขาดความรู้ ความเข้าใจของคนในสังคม ทำให้คนกลุ่มดังกล่าวไว้ตัวตนและพื้นที่ทางสังคม ทำให้ผู้ที่เป็นกะเทยต้องปกปิด แอบแฝง ซ่อนเร้น ในอัตลักษณ์ทางเพศ และรสนิยมทางเพศของตนเอง ผนวกกับระบบความรู้ความเชื่อ ของพระพุทธศาสนา ที่ได้กล่าวว่า บุคคลที่รักเพศเดียวกัน เกิดมามีกรรม และผิดศีลข้อที่สาม และห้ามบวช รวมไปถึง ศาสนาคริสต์ และอิสลามตีตราคนกลุ่มนี้ว่าเป็นคนบาป ทำให้ศาสนาเป็นส่วนหนึ่งในโครงสร้างของความรุนแรงที่ทำให้ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศต้องปิดซ่อนตัวตนเมื่อปรากฏตัวในพื้นที่สาธารณะ (พระชาย วรธัมโม, 2553)

การไร้พื้นที่ทางสังคม จึงนำมาซึ่งการรวมกลุ่มจากการถูกสังคมตีตราว่า ผู้ที่เป็น เกย์หรือกะเทย ในช่วงปี พ.ศ. 2530 ว่าเป็นผู้นำเชื้อเอชไอวีเข้ามา และผู้ที่ติดเชื้อส่วนใหญ่ก็เป็นคนกลุ่มดังกล่าว ดังนั้นในยุคเริ่มต้น จึงเป็นการสร้างตัวตนผ่านพื้นที่สาธารณะเฉพาะกิจ (Separate public space) โดยการรวมกลุ่มที่มีชื่อว่า “กลุ่มเส้นสีขาว” ซึ่งเป็นกลุ่มนักเต้นที่เน้นให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันเชื้อเอชไอวีผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ รวมไปถึงภาคเอกชน และภาคธุรกิจได้รวมตัวกันพูดคุย และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับกลุ่มเกย์ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนเพื่อสร้างตัวตนเฉพาะกิจกับเหตุการณ์ดังกล่าวรวมไปถึงการติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน

ภาครัฐ เพื่อสร้างความเข้าใจกับทุกภาคส่วนเกี่ยวกับเชื้อเอชไอวี และผู้ติดเชื้อที่เป็นเกย์และกะเทยสามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้ (ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ, 2554) ดังนั้นการรวมกลุ่มหรือการสร้างตัวตนของกะเทยจึงมีความหมายและความสำคัญต่อการดำรงอยู่ และสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปจึงได้มีคำนิยามเรียกกลุ่มบุคคลที่มีเพศสภาพไม่คล้อยกับเพศกำเนิดแบบเหมารวมว่า “ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ” เพราะเนื่องจากอัตลักษณ์ทางเพศ (Identity) และ รสนิยมทางเพศ (Sexual orientation) ไม่หยุดนิ่ง มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

จากปัญหาการไร้พื้นที่ทางสังคมที่ส่งผลต่อการสร้างตัวตนของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ บทความนี้จึงให้ความสนใจเกี่ยวกับการสร้างตัวตนของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยมองผ่านกรอบแนวคิดของปีแอร์ บูดีเยอร์ ที่เป็นเจ้าของแนวคิดเรื่องสนาม (Field) ว่า ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศมีการแปลงทุนอย่างไรที่สามารถสร้างตัวตนผ่านพื้นที่สาธารณะ เพื่อสร้างการยอมรับในสังคมไทย

แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์

อัตลักษณ์ หมายถึง จิตสำนึกส่วนตัวและจิตสำนึกร่วมในสังคมที่เกิดจากการนิยามตัวเองว่าเป็นใคร มีความเป็นมาอย่างไร แตกต่างจากคนอื่นอย่างไร และใช้อะไรเป็นเครื่องหมายของการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ นั่นก็คือการแสดงความเป็นตัวตนของแต่ละบุคคล ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ตัวตนภายนอก ได้แก่ กิริยาท่าทาง ภาษา และการแสดงออกต่อบุคคลอื่น ลักษณะตัวตนภายใน ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิด นิสัย คตินิยม ความเชื่อ สิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ อัตลักษณ์มีความหมายที่เชื่อมต่อและสัมพันธ์กับสังคม ซึ่งสังคมนั้นมักจะกำหนดบทบาทหน้าที่และคุณค่า อัตลักษณ์จึงเป็นเรื่องของสัญลักษณ์ เป็นความรู้สึกนึกคิด ซึ่งจะเกิดขึ้นกับการปฏิสังสรรค์ระหว่างตัวเรากับคนอื่นโดยผ่านการมองตนเองและการที่คนอื่นมองเรา อัตลักษณ์ต้องการความตระหนักในตัวเองและพื้นฐานของการเลือกบางอย่าง นั่นคือ เราจะต้องแสดงตัวตนหรือยอมรับอย่างตั้งใจกับอัตลักษณ์ที่เราเลือก ความสำคัญของการแสดงตน ก็คือการระบุว่าเรามีอัตลักษณ์เหมือนกลุ่มหนึ่ง และมีความแตกต่างจากกลุ่มอื่นอย่างไรในสายตาคนอื่น (อภิญญา เฟื่องฟูสกุล, 2546)

นอกจากนั้นอัตลักษณ์ยังมีความสำคัญต่อระบบสังคม กล่าวคือ อัตลักษณ์ทำให้เรารู้สึกว่าเป็นตัวเรา หรือพวกเราที่แตกต่างจากคนอื่น โดยไม่จำเป็นต้องมีเพียงแค่หนึ่งอัตลักษณ์ แต่อาจมีหลายอัตลักษณ์ที่ประกอบขึ้นมา เพราะอัตลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นเองได้พร้อมกับคนหรือสิ่งของ แต่เป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้นและเปลี่ยนแปลงสลับไหลได้ ซึ่งบ่งบอกถึงลักษณะเฉพาะที่จะบ่งบอกถึงตัวตนของสิ่งนั้นและบุคคลนั้น (ฉลาดชัย รมิตานนท์, 2545) อย่างไรก็ตามในการพิจารณาเรื่องของการสร้างอัตลักษณ์สิ่งที่ต้องคำนึงถึงอยู่ตลอดเวลานั้นคือ เรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกและสังคม เพราะอัตลักษณ์ส่วนบุคคลที่กลุ่มบุคคลหรือสังคมสร้างขึ้นมามีรูปแบบที่ต่างกัน ประกอบไปด้วย

1) อัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal Identity) หมายถึง ความเป็นตัวตนของบุคคลใดบุคคลหนึ่งในสายตาของสาธารณชน เป็นภาพแห่งการรับรู้ของสังคมเกี่ยวกับปัจเจกนั้น ๆ

2) อัตลักษณ์ส่วนตัว (Ego Identity) หมายถึง ความเป็นตัวตนที่ปัจเจกบุคคลมีความรู้สึก มีความคิด ความเข้าใจ เกี่ยวกับตนเอง ซึ่งเกี่ยวข้องกับนิยามบุคคลภายนอก

3) อัตลักษณ์ร่วม (Collective Identity) หมายถึง อัตลักษณ์หรือความเป็นตัวตนที่ถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของความเหมือนกันของสมาชิกภายในกลุ่ม แต่บนพื้นฐานของความเหมือนนั้น ย่อมมีความแตกต่างของกลุ่มอื่นมาเป็นตัวกำหนดอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มของตนด้วย

4) อัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) หมายถึง อัตลักษณ์ที่เป็นภาพรวมของกลุ่มคนในสังคมใดสังคมหนึ่ง ซึ่งเป็นความหมายทั้งอัตลักษณ์ที่บุคคลอื่นมอบให้ และอัตลักษณ์ที่เป็นตัวตนของตนเอง กล่าวคืออัตลักษณ์เป็นโครงสร้างที่สำคัญที่สุดที่จะอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ ดังนั้น โครงสร้างของคำว่าตัวตนหรืออัตลักษณ์ไว้ดังนี้ 1) ความคิดเกี่ยวกับตัวตน คือ ความรู้สึกถึงคุณค่าของตนเอง ในด้านความสามารถ สถานภาพและบทบาทของตน 2) การที่บุคคลอื่นหรือคนในสังคมประเมินตัวเขาอย่างไร 3) ลักษณะที่บุคคลหนึ่งหวังจะเป็นหรืออยากจะเป็น (Burns, 1984)

นอกจากนั้นการสร้างอัตลักษณ์เป็นกลไกทางอำนาจรูปแบบหนึ่งที่มาพร้อมกับวาทกรรมเข้าข้างในการสร้างเรือนร่างมนุษย์ในทัศนะของมิเชล ฟูโกต์ ที่มองว่าการสร้างอัตลักษณ์เป็นการผนวกรวมกลไกต่าง ๆ และการแพร่ขยายของกลไกนั้นสร้างความเป็นมนุษย์ขึ้น (Foucault, 1983) ขณะเดียวกันการถูกบริบทสังคมเบียดขับออกมา ทำให้ผู้ที่เป็นกะเทยต้องพยายามปรับเปลี่ยนบุคลิกของตนเอง เพื่อให้มีอัตลักษณ์ทางเพศที่ใกล้เคียงเพศหญิงมากที่สุด ถึงอย่างไรก็ตามโครงสร้างอำนาจทางสังคมก็ตีกรอบให้ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศถูกจำกัดอยู่ในพื้นที่เฉพาะทางสังคมกลุ่มย่อย เช่น ในโรงโหลาบาร์เรต หรือแม้กระทั่งการรวมตัวผ่านพื้นที่ในคอนเสิร์ตของหมอลำอีสาน ขณะเดียวกันเมื่อวิเคราะห์ตามทัศนะของฟูโกต์ เราจะพบว่า การสร้างตัวตนผ่านพื้นที่สาธารณะของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศประกอบไปด้วย

1) การสร้างตัวตนโดยการสร้างคุณค่าให้กับตนเอง โดยการใช้อำนาจ ความรู้ คือ บทบาทของความเป็นครูหรือนักวิชาการเพื่อสร้างวาทกรรมรูปแบบใหม่ว่า กะเทยไม่ใช่ตัวตลก และไม่ได้ถูกจำกัดในขอบเขตอาชีพ

2) การสร้างตัวตนโดยบุคคลอื่นเป็นผู้นิยาม การสร้างตัวตนในลักษณะดังกล่าวเป็นรูปแบบการใช้อำนาจชีวะ (Biopower) หมายถึง อำนาจที่ไม่ยึดโยงผูกติดกับตัวคนหรือศูนย์กลาง แต่เป็นอำนาจที่พุ่งกระจายซึ่งทุกคนก็สามารถหิยฉวยอำนาจนั้นได้ เสมือนกับสื่อภาพยนตร์ที่พยายามจะลดทอนคุณค่าของผู้ที่เป็นเพศทางเลือก ให้เป็นตัวตลก เป็นภาพตัวแทนของคนไม่สมหวัง เพราะในช่วงที่สื่อเป็นผู้ผลิต สื่อก็มีอำนาจที่จะประกอบสร้างตัวตนแบบใดขึ้นมาก็ได้ เพื่อให้ตัวตนของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศผิดแปลกไป กล่าวโดยสรุปพบว่า การสร้างตัวตนผ่านพื้นที่สาธารณะของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศถูกจำกัดด้วยอำนาจในรูปแบบต่าง ๆ ดังนั้นระบบความคิด ความเชื่อ ที่ส่งผลต่อการสร้างตัวตนของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศคือ เป็นการประเมินจากบุคคลอื่นมากกว่า จึงทำให้สังคมที่ผ่านมายังฝังลึกความเชื่ออยู่ในระดับโครงสร้างทางสังคมว่าผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศต้องสวຍ และมีความสามารถเฉพาะ หรือหมายถึงอัตลักษณ์ที่สังคมนิยามความหมายให้เท่านั้น (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2562)

แนวคิดเรื่องทุน (Capital) ของปีแอร์ บูดีเยอร์

ปีแอร์ บูดีเยอร์ นักทฤษฎีวิวัฒธรรมวิพากษ์ชาวฝรั่งเศสที่มีชื่อเสียงในช่วงยุคหลังศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นเจ้าของแนวคิดสนาม (Field) และเรื่องทุนของปีแอร์ บูดีเยอร์ ที่กล่าวว่า ในแต่ละสนามจะมีเนื้อหาตรรกะ โครงสร้างเป็นระบบโครงสร้างทางสังคมของตำแหน่งต่าง ๆ ทางสังคมที่บุคคลหรือสถาบัน

ครอบครองอยู่ การยืนอยู่ตำแหน่งต่าง ๆ ก็จะกำหนดสภาพการณ์ของผู้ครอบครองตำแหน่งนั้น ๆ และการที่จะสถาปนาตนเองขึ้นมาเป็นผู้นำหรือมีตัวตนในสนามนั้น ๆ จะต้องประกอบไปด้วย ทูทางเศรษฐกิจ ทูทางวัฒนธรรม ทูสัญลักษณ์ และทูทางสังคม ซึ่งความหมายของทูทางสังคมนั้นมี 2 ความหมาย คือ เครือข่ายทางสังคม (Network) เช่น โครงสร้างของกลุ่มเพื่อนร่วมอาชีพ ส่วนในความหมายที่สองนั้นคือ เป็นมุมมองจากปัจเจกบุคคลที่มีเครือข่าย และมองว่าเครือข่ายนั้นเป็นทรัพยากรหนึ่งของตนเช่น เป็นผู้ที่มีการเครือข่าย เส้นสายกว้างขวาง (กาญจนา แก้วเทพ และ สมสุข หินวิมาน, 2551)

นอกจากนั้นแหล่งอิทธิพลความคิดของปีแอร์ บูดีเยอร์ ได้รับแหล่งอิทธิพลมาจากกรอบแนวคิดแบบมาร์กซิสต์ ที่เป็นการอธิบายปรากฏการณ์ความขัดแย้งของชนชั้น คือ ระหว่างชนชั้นกรรมาชีพและชนชั้นกระฎุมพี แต่บูดีเยอร์ได้ขยายแนวความคิดของเขาออกไปจากแนวคิดเรื่องชนชั้นจากมิติทางเศรษฐกิจสู่มิติทางวัฒนธรรมสังคมอื่น ๆ เช่น เพศ การศึกษา อายุ สถานภาพ แต่ในท้ายที่สุดบูดีเยอร์มองว่า กรอบแนวคิดแบบมาร์กซิสต์ให้ความสำคัญแต่เงื่อนไขแต่ทางเศรษฐกิจเท่านั้น คือ การกำหนดที่โครงสร้างส่วนบนมากำหนดโครงสร้างส่วนล่าง ความเป็นชนชั้นจึงเกิดขึ้นภายใต้หลักการของการเลือกหรือการแบ่งแยกหรือการให้ “คุณค่าเฉพาะ” กับแต่ละเงื่อนไข และให้คุณค่ากับผลจากปฏิบัติการเงื่อนไขนั้น ดังนั้น ความเป็นชนชั้นของโครงสร้างส่วนบนและโครงสร้างส่วนล่างประสานกันอยู่ตลอดเวลา บูดีเยอร์จึงยกเลิกวิธีวิเคราะห์ดังกล่าวและนำเสนอแนวคิดเรื่องสนาม ซึ่งบูดีเยอร์อธิบายว่า Field คือ บริเวณทางสังคมหรือพื้นที่ทางสังคม เพราะบูดีเยอร์มองว่า เงื่อนไขที่กำหนดความเป็นชนชั้นของปัจเจกนั้นก็คือเรื่องของ “ทุน” เพราะทุนในมุมมองของบูดีเยอร์ คือ การที่แต่ละบุคคลสามารถมีตำแหน่งแห่งที่ในพื้นที่ทางสังคมทุนเป็นตัวกำหนดในความเป็นชนชั้นและการดำรงอยู่ภายในพื้นที่ทางสังคม ซึ่งพื้นที่ทางสังคมก็เปรียบเสมือนสนามการแข่งขันของทุนแต่ละประเภท ดังนั้น บูดีเยอร์จึงแบ่งทุนออกเป็น 4 แบบ คือ (Bourdieu, 1997)

1) ทุนเศรษฐกิจ (Economic Capital) ประกอบไปด้วยการสะสมทุนของรายได้ ผู้ที่มีอิทธิพลการถือครองทรัพย์สิน ซึ่งในรูปแบบทุนดังกล่าวสามารถเพิ่มอำนาจให้กับตนเองในพื้นที่ทางสังคม ซึ่งทุนประเภทดังกล่าวสามารถถ่ายโอนทรัพย์สิน หรือส่งผ่านอำนาจของทุนทางเศรษฐกิจได้ เพราะเป็นทุนที่มีเหตุและผล เพราะสามารถทำให้เป็นสถาบันได้ในรูปของสิทธิในทรัพย์สิน

2) ทุนวัฒนธรรม (Cultural Capital) บูดีเยอร์ แบ่งทุนวัฒนธรรมออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

2.1 ทุนวัฒนธรรมที่อยู่ในรูปของวัตถุที่ปัจเจกชนเป็นผู้ครอบครอง

2.2 ทุนวัฒนธรรมที่อยู่ในรูปของสถาบัน

2.3 ทุนวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับสมรรถนะของปัจเจกบุคคล

3) ทุนสัญลักษณ์ (Symbolic Capital) ทุนประเภทนี้ได้แก่ สถานภาพ ชื่อเสียง การได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น และทุนสัญลักษณ์ก็อาจได้มาจากปัจเจกบุคคลมีทุนทางเศรษฐกิจเป็นพื้นฐาน และสามารถสลับตำแหน่งแห่งที่ของทุนแต่ละประเภทได้ เพราะสิ่งสำคัญของทุนสัญลักษณ์ คือ การต่อสู้เพื่อให้ทุนสัญลักษณ์นั้นดำรงอยู่ ซึ่งทุนสัญลักษณ์มีความเกี่ยวข้องเนื่องกับการสืบทอดมาตั้งแต่เกิดและค่อย ๆ ถูกทำให้เพิ่มขึ้นโดยสถาบันทางการเมืองและสังคม

4) ทุนทางสังคม (Social Capital) สำหรับทุนดังกล่าวบูดีเยอร์มองว่าสามารถกระจายและแทรกซึมอยู่ในทุก ๆ สนามแห่งทุน เพราะทุนทางสังคมเป็นส่วนที่สามารถเชื่อมโยงสัมพันธ์กับทุนทางสัญลักษณ์

เช่น ผู้ที่มีชื่อเสียงหรือผู้ที่ได้รับการยอมรับจากสังคม หรือการแสดงออกการได้รับตำแหน่งที่สังคมยอมรับ เพราะนั่นหมายถึงอำนาจที่ปัจเจกบุคคลถือครองอยู่ ดังนั้น ทูทางสังคมจึงสัมพันธ์กับทุนส่วนบุคคลจากพื้นฐานของปัจเจกบุคคลนั้น ๆ เช่น เป็นผู้ที่มีชื่อเสียงหรือถือครองทุนรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือแม้กระทั่งเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงจากสาขาวิชาชีพ จากสถาบันที่ได้รับการยอมรับ (Bourdieu, 1998)

กล่าวโดยสรุปแนวความคิดเรื่องทุนของปิแอร์ บูดีเยอร์ มองว่าการประกอบสร้างตัวตน อัตลักษณ์ หรือการดำรงอยู่และมีพื้นที่ทางสังคมนั้น “ทุน” ในแต่ละสนามมีความสำคัญซึ่งกันและกัน เพราะนั่นหมายถึงความเป็นชนชั้นที่ถือครองอำนาจแห่งทุนในแต่ละสนาม เพราะการได้รับการยอมรับจากสังคม การมีพื้นที่ทางสังคมไม่ว่าจะมีอัตลักษณ์แบบใด เมื่อมีอำนาจในสนามของแต่ละทุนก็สามารถกำหนดชนชั้นของปัจเจกบุคคลได้ เพราะจากแนวคิดของบูดีเยอร์สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้น กำเนิดทางสังคม เพศ อย่างมีนัยสำคัญ เพราะนั่นหมายถึงความไม่เท่าเทียมกันในสังคม ดังนั้นผู้ที่ถือครองทุนน้อยและคุณสมบัติของทุนต่ำหรือไม่มีความใด ๆ ปัจเจกบุคคลนั้นก็แทบไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม

ทุนตามแนวคิดของปิแอร์ บูดีเยอร์ กับการสร้างตัวตนของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ

การสร้างตัวตนของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ทุนแต่ละสนาม (Field) มีความสำคัญ เพราะทุนเป็นสิ่งที่กำหนดชนชั้นของแต่ละปัจเจกบุคคลรวมไปถึงการยอมรับในอัตลักษณ์ทางเพศ เมื่อมองปรากฏการณ์ทางสังคมปัจจุบันพบว่า การสร้างตัวตนผ่านพื้นที่สาธารณะของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ นั้นมีเรื่องของชนชั้นเข้ามาเกี่ยวข้องกับการกำหนดตำแหน่งแห่งพื้นที่ทางสังคมผ่านทุนในรูปแบบที่ต่างกัน เช่น ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศที่เป็นชนชั้นกลาง และผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศที่เป็นชนชั้นล่าง ซึ่งเป็นผู้ที่ถือครองอำนาจและสนามแห่งทุนที่ไม่เท่าเทียมและเสมอกัน

ทุนเศรษฐกิจ (Economic Capital)

เมื่อพูดถึงทุนทางเศรษฐกิจของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ สิ่งหนึ่งที่สำคัญและสะท้อนภาพความเป็นจริงทางสังคม คือ ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศที่อยู่ในชนบท และผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศที่อยู่ในเมือง ส่วนใหญ่ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศที่เข้ามาทำงานในเมือง จำเป็นต้องอาศัยทุนทางวัฒนธรรมที่สังคมประกอบสร้างขึ้นคือ “เป็นกะเทยต้องมีรูปร่างสรีระที่สวยงาม” ดังนั้น ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในชนบทจึงต้องดิ้นรนเพื่อให้สถานภาพทางเศรษฐกิจของตนดีขึ้น กล่าวคือ การที่ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในชนบทต้องการสร้างตัวตน เพื่อให้มีความเป็นหญิงจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีทุนทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างสูงผ่านการดิ้นรน เช่น การกินยาฮอร์โมน การฉีดยาฮอร์โมนเพื่อทำให้สรีระร่างกายดูใกล้เคียงความเป็นเพศหญิงมากยิ่งขึ้น เพราะเนื่องจากสภาพแวดล้อมสังคมในเมือง จึงเป็นส่วนประกอบสำคัญในการสร้างตัวตนใหม่ของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในชนบท เพราะการที่ไม่ปรับตัวอาจทำให้กลุ่มดังกล่าวถูกมองว่าเป็นตัวตลกและถูกกลั่นแกล้ง รังแกได้ นอกจากนี้ ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในสังคมชนบทที่เข้ามาสู่สังคมเมือง จำเป็นต้องมีการช่วงชิงอัตลักษณ์ของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศที่เหมือนกัน ผ่านโรงโหลาบาร์ ผู้ที่สวยและมีความสามารถจะมีโอกาสนำไปสู่นักแสดงแถวหน้าของโรงโหลาบาร์ในแต่ละสถานที่ และนำมาซึ่งทุนทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่า

ทุนวัฒนธรรม (Cultural Capital)

ในทัศนะของบูดีเยอร์ทุนวัฒนธรรมเป็นผลผลิตแห่งความไม่เท่าเทียม โดยทุนวัฒนธรรมจะปรากฏใน 3 รูปแบบคือ

1.1 ทุนวัฒนธรรมที่รวมอยู่ในฮาบิตัส (Habitus) เมื่อพูดถึงทุนวัฒนธรรมและแนวคิดเรื่องสนามในบทความนี้จำเป็นต้องอธิบายในเรื่องของฮาบิตัส เพราะทุนที่รวมอยู่ในฮาบิตัสสามารถเปลี่ยนความมั่งคั่งภายนอกหรือความมั่งคั่งในรูปวัตถุให้กลายเป็นทุนที่อยู่ในตัวของบุคคลได้ ทุนวัฒนธรรมนี้จะถูกสืบทอดด้วยการส่งผ่านกรรมพันธุ์ ซึ่งจะเป็นการสืบทอดทุนในแบบที่ถูกซ่อนไว้ได้ดีที่สุด (Boudieu, 1997) ในบริบทของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และต้องการที่จะมีสรีระร่างกายหรือความสำเร็จในชีวิตของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศนั้นคือ “ตัวแบบทางสังคม” (Social Form) ตัวแบบดังกล่าวเป็นการกำหนดการรับรู้ที่สำคัญว่าผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศต้องการกำหนดตัวตน วิธีของตนเองอย่างไร จากผลการศึกษาของสุรสิทธิ์ บัวจันทร์ (2562) ที่ทำการศึกษาเรื่องความเป็นหญิงกับการสร้างเรือนร่างของหญิงในร่างชาย พบว่า ความเป็นหญิงที่เลียนแบบผ่านตัวของปัจเจกบุคคลผ่านการถ่ายทอดพันธุกรรม เพื่อกำหนดฮาบิตัสของตน คือ กลุ่มกะเทยด้วยกันหรือผู้ที่มีอัตลักษณ์ทางเพศ วิธีทางเพศเดียวกัน เพราะการสร้างเรือนร่างให้มีอัตลักษณ์ที่เปลี่ยนไปเป็นเพศหญิงเหมือนกัน เป็นกลวิธีของอำนาจที่ถ่ายทอดผ่านรุ่นพี่หรือระบบตัวแม่ ซึ่งหมายถึง ผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านนั้น ๆ เช่น การทำศัลยกรรม การแปลงเพศ เป็นต้น

นอกจากนี้ทุนทางวัฒนธรรมยังมีความสำคัญกับทุนทางเศรษฐกิจ โดยทุนทางวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์ระหว่างภาคธุรกิจกับภาคบริการกล่าวคือ ทุนวัฒนธรรมที่อยู่ในรูปของวัตถุที่ปัจเจกชนเป็นผู้ครอบครอง เช่น โรงโห่คาบาเร่ต์ ยังเป็นสิ่งที่ดึงดูดกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศที่สวย และมีความสามารถในการก้าวเข้าสู่ทุนวัฒนธรรมดังกล่าว ดังนั้นกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศที่ต้องการมีชีวิตที่ดีขึ้น จึงต้องมีทุนทางเศรษฐกิจเพื่อปรับเปลี่ยนรูปร่างตนเองให้มีความสวยตามกรอบความเชื่อขณะเดียวกันพบว่า ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศโดยเฉพาะผู้ที่เป็นสาวข้ามเพศที่สามารถยกระดับการผันแปรสู่ทุนวัฒนธรรม การมีอัตลักษณ์ทางเพศส่วนบุคคลที่มีความใกล้เคียงเป็นเพศหญิงเป็นการแย่งชิงพื้นที่แห่งทุนในสนาม ส่วนหนึ่งเป็นเพราะการประกอบสร้างตัวตนให้กับคนกลุ่มดังกล่าวผ่านการสร้างวาทกรรมจากสังคมว่า “เป็นกะเทยต้องสวย” จึงทำให้มีการแย่งชิงทุนเกิดขึ้น (วิชัย สวัสดิ์จีน, 2561)

1.2 ทุนวัฒนธรรมที่อยู่ในรูปของสถาบัน

นอกจากนี้ทุนวัฒนธรรมในรูปแบบของสถาบันในทัศนะของบูดีเยอร์มีอยู่ในรูปของความมั่นคง ตัวแบบสถาบัน เป็นการแสดงออกทางวัตถุ เช่น รูปภาพ เป็นทุนที่ถูกทำให้เป็นรูปธรรมชัดเจน เป็นการอ้างถึงถึงการให้ค่าของวัฒนธรรมในเชิงสถาบัน ทุนประเภทนี้จึงเปลี่ยนรูปไปในทางเศรษฐกิจกล่าวคือ การประกอบสร้างทุนของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในรูปของสถาบัน ปัจจุบันจะพบว่าได้มีองค์กรและกลุ่มภาคีเครือข่ายที่ทำงานขับเคลื่อนในประเด็นสิทธิให้กับกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย โดยเป็นการรวมตัวของนักกฎหมาย นักสิทธิมนุษยชน หรือแม้กระทั่งผู้ที่ทำการขับเคลื่อนในประเด็นสิทธิในอดีตเข้ามารวมกลุ่มผ่านพื้นที่สาธารณะในการเป็นพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน การสร้างตัวตนในพื้นที่สาธารณะในรูปแบบของทุนวัฒนธรรมในรูปแบบสถาบัน เป็นการฉายภาพ

ให้ชัดเจนถึงความสามารถและปัญญาชนที่เป็นกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ เพื่อทำการขับเคลื่อนในประเด็นสิทธิและต่อสู้กับความไม่เป็นธรรมในสังคม รวมไปถึงเป็นการระดมทุนจากในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้นการสร้างตัวตนในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นการสร้างตัวตนผ่านงานวิชาการ งานวิจัย และโครงการผ่านสถาบันที่ทำการขับเคลื่อนในประเด็นสิทธิเพื่อเป็นการปลูกฝังชุดความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ นอกจากนั้นพบว่า ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศได้สร้างอัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) ผ่านทุนวัฒนธรรมในรูปแบบของสถาบันได้แก่ โรงโฆว์คาบาเรต์ ซึ่งเป็นสถานที่เรียกว่า “ซุ้มกะเทย” หรือชุมชนของกะเทยซึ่งเป็นพื้นที่รวมตัวและสร้างตัวตนของกลุ่มผู้ที่เป็นสาวข้ามเพศ ซึ่งการแสดงส่วนใหญ่เป็นการแสดงเลียนแบบนักร้อง ดารา นักแสดงที่มีชื่อเสียงในประเทศและต่างประเทศผ่านการ Lip – synch (วิชวลลี ซ็อสตัย และ พัชรินทร์ สิริสุนทรา, 2559)

1.3 ทุนวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับสมรรถนะของปัจเจกบุคคล

เมื่อกล่าวถึงสมรรถนะของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย คงหนีไม่พ้นในเรื่องของความสวยงาม การสร้างสีสัน ความสามารถในการเลียนแบบหรือที่เรียกว่าการ Lip-synch ซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมตีกรอบความสามารถเฉพาะให้กับกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ กล่าวคือ การสร้างตัวตนในพื้นที่สาธารณะผ่านทุนในรูปแบบสมรรถนะของปัจเจกบุคคลประเด็นสำคัญคือ การสร้างการยอมรับและการดีนรณ เพื่อให้ได้มาซึ่งความสามารถของบุคคล เพื่อความอยู่รอดทางด้านเศรษฐกิจ นอกจากนั้นพบว่า ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในปัจจุบันมีการพัฒนาตนเองเพื่อก้าวเข้าสู่การมีตัวตนในพื้นที่ทางสังคมเพิ่มมากขึ้นไม่ว่าจะเป็น การประกอบวิชาชีพครู นักธุรกิจ นักวิชาการ ซึ่งการพัฒนาเพื่อก้าวเข้าสู่พื้นที่ทางสังคมจึงต้องมีความพยายามมากกว่าเพศอื่น ๆ เมื่อทำการสืบค้นข้อมูลพบว่า ในความเป็นจริงการเข้าสู่การมีตัวตนในพื้นที่สาธารณะของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ประเด็นสำคัญ คือ การต่อรองจากผู้ทอดคิหรือไม่เชื่อมั่นในเพศสภาพ เช่น การศึกษาของ จรงค์วิษฐ์ ทะพิงค์แก (2556) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การปรับตัวและการต่อรองตามเพศสภาพในบทบาทความเป็นครูพบว่า ผู้ที่เพศสภาพที่ไม่คล้องกับเพศกำเนิดจำเป็นต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะต่าง ๆ เพื่อสร้างการยอมรับและเปิดพื้นที่ทางสังคม จากงานชิ้นนี้แสดงให้เห็นชัดเจนว่า ถึงแม้ว่าผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศจะเป็นผู้ที่มีความสามารถ แต่ก็ไม่สามารถก้าวข้ามผ่านอคติของปัจเจกบุคคลได้

ขณะเดียวกันในสังคมแห่งความหลากหลาย การนำสมรรถนะของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในเรื่องของการที่เป็นกลุ่มที่มีความกล้าแสดงออก มาเป็นภาพตัวแทนของความไม่สมบูรณ์แบบในชีวิตผ่านงานวิจัย ที่ทำการศึกษาเรื่องภาพแทนเพศทางเลือกในภาพยนตร์ไทย ซึ่งการศึกษาค้นพบว่า ภาพของเพศทางเลือกถูกมองเป็นตัวตลก ไม่สมหวังในความรักจากครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นความไม่สมบูรณ์แบบในชีวิต จากงานวิจัยชิ้นนี้สะท้อนถึงการมีสมรรถนะและการเปิดกว้างแบบมีเงื่อนไขในความสามารถเฉพาะของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ แต่ขาดการสะท้อนภาพแห่งความเป็นจริงว่าเป็นกลุ่มที่มีความสามารถ นอกจากนั้นผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศยังมีลักษณะความสามารถอื่นประกอบด้วย เช่น อาชีพออร์แกนไนซ์ เพราะกลุ่มดังกล่าวมีแนวความคิดที่โดดเด่น แม้กระทั่งการเป็นนักร้องก็เป็นที่ยอมรับมากขึ้น เพราะเป็นการประหยัดต้นทุนทางเศรษฐกิจ เช่น ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศที่สามารถร้องเพลงได้ในสองเสียง คือ เป็นเสียงผู้ชายหรือเป็นเสียงผู้หญิงได้ในเวลาเดียวกัน เป็นต้น

ทุนสัญลักษณ์ (Symbolic Capital)

เมื่อกล่าวถึงทุนทางสัญลักษณ์ของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ สิ่งสำคัญ คือ ต้องกล่าวถึงกิจกรรมสำคัญที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ ตัวตน ประวัติศาสตร์การต่อสู้ของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ นั่นก็คือสัญลักษณ์ “ธงสีรุ้ง” ในเทศกาล “ไพรด์” (Pride) ซึ่งถือว่าการแสดงออกผ่านกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ในการเดินขบวนพาเหรดของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในทั่วโลก เมื่อกระแสสังคมโลกเกี่ยวกับเรื่องของความเท่าเทียมทางเพศ กลายเป็นประเด็นวาระสำคัญในการกำหนดความเป็นประชาธิปไตยและการเติบโตทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้กลุ่มทุนในโลกแบบทุนนิยมส่งผลด้านบวกต่อผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ แม้จุดประสงค์อยู่กับการพยายามใช้กลไกการตลาดเพื่อสังคม หรือการลงทุนกับประเด็นสังคม และสนับสนุนด้านเงินทุนจำนวนมาก แต่ก็นับเป็นผลลัพธ์ที่คุ้มค่า ทำให้เกิดมูลค่าและคุณค่าของทั้งองค์กรและสินค้าของยี่ห้อนั้น ๆ เป็นที่ยอมรับจากผู้บริโภคต่อสินค้าและบริการมากขึ้น อีกทั้งยังสะท้อนมุมมองของภาคเอกชนที่มีต่อกลุ่ม LGBT ว่าเป็นกลุ่มลูกค้ากลุ่มใหม่ที่ต้องตลาดด้วยความเข้าใจในเรื่องความทันสมัยและกำลังซื้อต่อสินค้า ทุนจึงเป็นอีกแรงหนึ่งของการทำงานเคลื่อนไหวในสิทธิความหลากหลายทางเพศ หากเทียบกับเมื่อก่อนที่มีการใช้กลไกทางการเมืองเป็นหลัก คือ การพยายามสร้างความเข้าใจสิทธิกับพรรคการเมือง มีนักการเมืองออกมาพูดเรื่องนี้เพื่อสนับสนุนให้เป็นนโยบาย ระยะเวลาสั่งสมจนทำให้นักการเมืองที่สนับสนุนสิทธิและมีตัวแทนของเพศหลากหลายอยู่ในสภา แต่กลไกแบบนี้ค่อยๆ กลายมาแนวของการทำงานเรื่องสิทธิที่อิงกับแหล่งทุนทางภาคธุรกิจมีแนวโน้มสูงขึ้น

เมื่อกล่าวถึงบริบทในประเทศไทยการขับเคลื่อนผ่านทุนสัญลักษณ์ผ่านกิจกรรมที่มีชื่อว่า “เสียงใหม่เกย์ไพรด์” ที่เป็นการรวมตัวของผู้ที่มีอัตลักษณ์ร่วมกันมาทำการขับเคลื่อนและเป็นจุดเริ่มต้นของการเปิดเผยตัวตนและการสร้างตัวตนในพื้นที่สาธารณะของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ จนเกิดการทำร้าย ทุบตีร่างกายของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ การขับเคลื่อนผ่านทุนสัญลักษณ์เป็นการแสดงพลังขับเคลื่อนในประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน และการแสดงตัวตนในการดำรงอยู่ในสังคมและเรียกร้องประเด็นสิทธิความเท่าเทียมทางเพศ (สุไลพร ชลวิไล และ อโนพร เครือแดง, 2562)

ทุนทางสังคม (Social Capital)

นอกจากนั้นในประเด็นของทุนทางสังคม จำเป็นต้องใช้กรอบแนวคิดของ อันโตนิโอ กรัมสกี (Antonio Gramsci) เรื่องของการครองความเป็นเจ้าผ่านรูปแบบของการถือครองอำนาจนำ (Hegemony) กับแนวคิดเรื่องทุนของบูดีเยอร์บูรณาการร่วมกัน กล่าวคือ การสร้างตัวตนในพื้นที่สาธารณะของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ การสถาปนาตนเองขึ้นมาให้เป็นผู้ที่ถือครองทุนทางสังคมให้ได้นั้นจะต้องมีการยึดพื้นที่ทางความคิด (War of Position) ผ่านสื่อเพื่อสร้างพื้นที่ทางสังคมผ่านทุนวัฒนธรรมในรูปแบบสถาบันเพื่อทำการแปลงสู่ทุนทางสัญลักษณ์ เช่น การประกวดสาวประเภทสองที่สวยงามที่สุดในประเทศและต่างประเทศที่มีชื่อว่า Miss international queen ซึ่งการประกวดดังกล่าวเป็นการประกอบสร้างทุนทางสังคมให้กับผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศได้มีพื้นที่ทางสังคมในการสร้างตัวตนในพื้นที่สาธารณะ เพราะการประกวดได้มีช่องทางสื่อที่เป็นผู้ส่งสาร (Sender) กระจายข่าวสารให้กับผู้รับสาร (Receiver) ที่เป็นประชาชนที่ติดตามการประกวด และเป็นพื้นที่เฉพาะของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ โรงχοวิทฟานี คาบาเรต์โชว์

จึงถือครองความเป็นเจ้าแห่งทุนและสามารถดึงดูดผู้ที่ต้องการแปลงทุนส่วนบุคคลเข้าสู่ทุนทางสังคม (กัมปนาท เบ็ญจนาวิ, 2560)

นอกจากนั้นพบว่า การสร้างตัวตนอย่างเปิดเผยผ่านพื้นที่สาธารณะ และการยอมรับในระดับหนึ่งของสังคม ส่งผลให้รัฐต้องการคนกลุ่มดังกล่าวเข้ามาเป็นทรัพยากรหนึ่งของตนผ่านทุนทางสัญลักษณ์ โดยการส่งขบวนของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศเข้าร่วมงาน World Pride ที่นิวยอร์กเป็นเจ้าภาพ ซึ่งการที่รัฐให้การยอมรับกลุ่มดังกล่าวในเหตุการณ์เฉพาะเนื่องจากรัฐต้องการสร้างการรับรู้ให้กับองค์กรที่ทำการขับเคลื่อนในประเด็นสิทธิของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ รวมไปถึงกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศว่าประเทศไทยเป็นสถานที่ที่เป็นสวรรค์ของกลุ่มดังกล่าว แต่ในขณะที่ความเป็นจริงนั้นประเทศไทยยังขาดการรองรับทางด้านสิทธิและตัวบทกฎหมาย ดังปรากฏข้อความว่า

“...การส่งขบวนเข้าร่วมในปีนี้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยต้องการประชาสัมพันธ์ว่าประเทศไทยต้อนรับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม รวมไปถึงกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศหรือ LGBTQ และได้ทำแคมเปญ "Go Thai Be Free" เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มาเป็นเวลา 7 ปีแล้ว....” (VOA, 2019)

จากข้อความที่กล่าวมาสามารถวิเคราะห์ได้ว่าองค์กรภาครัฐต้องการประกอบสร้างตัวตนให้กับกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศผ่านการผลักดันสู่พื้นที่สาธารณะที่เป็นทุนทางสัญลักษณ์ผ่านกิจกรรม World Pride ซึ่งรัฐนั้นต้องการทุนทางเศรษฐกิจที่เอื้อประโยชน์กับภาครัฐและประเทศไทย จึงทำให้ในปัจจุบันจะพบองค์กรที่เป็นภาคเอกชนเริ่มทำการตลาดกับกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น ทำให้คนกลุ่มดังกล่าวสร้างตัวตนในพื้นที่ทางสังคมได้ในระดับหนึ่ง และไม่ถูกเบียดขับเป็นชายขอบเหมือนในอดีต แต่ถึงอย่างไรก็ตามจะมีกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศที่ไม่สามารถประกอบสร้างทุนของปัจเจกบุคคลได้ เช่น กลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศที่เป็นผู้พิการ ซึ่งจากมุมมองของผู้เขียนบทความว่า เมื่อรัฐจะแปลงทุนทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อประโยชน์ของรัฐและประเทศ รัฐควรมีนโยบายที่คุ้มครองกลุ่มคนดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น และสนับสนุนผู้ที่มีอัตลักษณ์ร่วมที่เหมือนกันเข้าสู่ทุนทางสังคม เพื่อความเท่าเทียมของทุกระดับชนชั้นในสังคมไทย

บทสรุป

จากการศึกษาการสร้างตัวตนของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในฐานะของบุคคลที่ไร้ตัวตนในพื้นที่สาธารณะและชายขอบของสังคม พบว่า การที่ปัจเจกบุคคลจะสามารถมีตัวตนผ่านพื้นที่สาธารณะได้นั้นสิ่งสำคัญคือการรับรู้อัตลักษณ์ของตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบสร้างทุนของปัจเจกบุคคลเพื่อให้มีพื้นที่ทางสังคม เพราะในแต่ละสนามแห่งทุนจะมีการแข่งขันแย่งชิงความเป็นเจ้าแห่งทุนตลอดเวลา การสร้างตัวตนผ่านพื้นที่สาธารณะนั้นมีรูปแบบแตกต่างกัน แต่ประเด็นสำคัญคือ จะพัฒนาตัวตนในการเข้าสู่สนามนั้นอย่างไร และต้องมีความสอดคล้องกับทุนในสนามนั้น ๆ ดังนั้นการสร้างตัวตนของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศจากชายขอบให้ขึ้นมาเป็นตัวตนนั้นเป็นที่ยากกว่าอัตลักษณ์ทางเพศอื่น ๆ เพราะต้องต่อสู้กับสนามและทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสัญลักษณ์ และทุนทางเศรษฐกิจ ที่ประกอบสร้างวาทกรรมต่าง ๆ ขึ้นมา ที่กล่าวมาข้างต้นนับว่าเป็นการอธิบายและทำให้เข้าใจการสร้างตัวตน และผู้มีความหลากหลายทางเพศที่มองผ่านกรอบแนวคิดของปีแอร์ บูดีเยอร์ ซึ่งการสร้างตัวตนผ่านพื้นที่สาธารณะก็

เปรียบเทียบการสถาปนาอำนาจขึ้นมาผ่านสนามทุนต่าง ๆ เพราะทุนเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดตำแหน่งแห่งที่และตัวตนในสนามและพื้นที่ทางสังคมหรือก็คือการมีปริมาณของทุนที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กัมปนาท เบ็ญจนาวิ. (2560). *กระบวนการผลิตสร้างกะเทยคาบาเรต์ในเมืองพัทยา*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- กาญจนา แก้วเทพ และ สมสุข หินวิมาน. (2551). *สายธารแห่งนักคิดทฤษฎี เศรษฐศาสตร์การเมืองกับสื่อสารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- จรงค์วิษฐ์ ทะพิงค์แก. (2556). *การปรับตัวและการต่อรองตามเพศสภาพในบทบาทความเป็นครู*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ฉลาดชัย รมิตานนท์. (2545). *แนวคิดในการศึกษาอัตลักษณ์ความเป็นไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ. (2554). *ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของคนข้ามเพศ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- พระชาย วรรณโม. (2553). *แกะ เปลือก เพศ พุทธ รวมบทความว่าด้วยศาสนากับเพศและความเป็นเพศอื่น ๆ*. กรุงเทพฯ: สะพาน.
- วัชรวิทย์ ชี้อยู่ดี และ พชรินทร์ สิริสุนทรา. (2559). *ชุมชนกะเทย ไข่ม่อนคาบาเรต์และการสถาปนาความสัมพันธ์เชิงอำนาจในเครือข่ายทางสังคมใหม่, วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 12(1), 133.
- วิชัย สวัสดิ์จีน. (2561). *การแสดงในโรงละครคาบาเรต์เมืองพัทยา, วารสารดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา*. 3(2), 1.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2562). *คิดอย่างมีเชล ฟุโกต์ คิดอย่างวิพากษ์จากวาทกรรมของอัตบุคคลถึงจุดเปลี่ยนของอัตตา*. กรุงเทพฯ: สยามปัญญา.
- อภิญา เฟื่องฟูสกุล. (2546). *Identity การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ.
- สุไลพร ชลวิไล และ อโนพร เครือแดง. (2562). *เพศแห่งสยาม ประวัติศาสตร์ความหลากหลายทางเพศ*. กรุงเทพฯ : สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ สังกัดสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้.
- สุรสีห์ บัวจันทร์. (2562). *ความเป็นหญิงกับการสร้างเรือนร่างของหญิงในร่างชาย*. (วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- Bourdieu, P. (1997). *The Forms Of Capital in Halsey, A.H.,Lauder, P. Brown And A.S. Wells. Education Culture, Economy, Society*. Oxford University Press.

- Bourdieu, P. (1998). *Practical Reason on the Theory of Action*. Cambridge U.K.: Polity Press.
- Foucault, M. (1983). *Beyond Structuralism and Hermeneutics*. Chicago: The University of Chicago Press.
- VOA. (2019). *ครั้งแรกของไทยกับการส่งขบวนพาเหรดเข้าร่วม World Pride 2019*,
<https://www.voathai.com/a/world-pride-new-york-2019/4984425.html>, 17 มกราคม 2563.

Translated Thai Reference

- Apinya Fuengsakun. (2003). *Identity Review of Theory and Conceptual Framework*. Bangkok: Publisher National Research Council of Thailand.
- Anand Kanchanaphan. (2019). *Think like Michel Foucault thinks critically from the discourse of an individual to a turning point of the ego*. Bangkok: Siam Panya Publishing.
- Chaladchai Ramitanon. (2002). *Concept of identity study of independence*. Bangkok: King Mongkuts University of Technology Thonburi Printing House.
- Jarongwith Tapingkae. (2013). *Gender Adaptation and Negotiation in Teacher Role*. (Master of Education Thesis, Srinakharinwirot University).
- Kampanart Benjavee. (2017). *Construction Process of Kathoey Cabaret in Pattaya City*. Master Thesis, Burapha University.
- Kanchana Kaewthep and Somsuk Hinviman. (2018). *Stream of theoretical thinkers' Political economy and Educational communication*. Bangkok: Pabpim.
- Piyalak Potiwan. (2011). *Social Movement of the Transgender*. Doctor of Philosophy Thesis, Khon Kaen University..
- Prachai Woratham. (2011). *Peel the Shells of Buddhist Gender Including Articles on religion and other Gender sexuality*. Bangkok: Sapan.
- Sulaiporn Chonwilai and Anonporn Khruengtang. (2562). *Gender of Siam Gender Diversity in history*. Bangkok: National Museum of Learning Institute Under the Office of Knowledge Management and Development.
- Surasee Buachan. (2019). *Femininity and Kathoey Body Construction*. (Master of Economics Thesis, Chulalongkorn University).

- Wacharawuth Suesat and Patcharin Sirasoonthorn. (2016). Simon Cabaret Kathoey Assemblage a Reconstruction of Power Relation in New Social Network, *Journal of Social Science Naresuan University*. 12(1), 133.
- Wichai Sawatjean. (2018). Performances in the Pattaya Cabaret Theater, *Journal of Music and Performance Burapha University*. 3(2), 1.